

Tiedonhallintalautakunta
Informationshanteringsnämnden

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnan tehtävät

Ajankohtaisia kuulumisia webinaari

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta
9.11.2023

Ohjelma

9.00–9.10 Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta

lautakunnan pääsihteeri Tommi Oikarinen

9.10–9.25 Tiedonhallintalautakunnan syksyn valmistelu

lautakunnan pääsihteeri Tommi Oikarinen

9.25–9.45 Tiedonhallintalautakunnan vuoden 2023 arviointien tuloksia

lautakunnan sihteeri Markus Rahkola

9.45–10.20 Suositukset tiedonhallintamallista ja muutosvaikutusten arvioinnista

lautakunnan pääsihteeri Tommi Oikarinen

10.20–10.30 Palaute ja päätössanat

lautakunnan sihteeri Heidi Torro ja lautakunnan pääsihteeri Tommi Oikarinen

Keskustelulle aikaa asiakohtien jälkeen

Kysymyksiä voi laittaa teams-viestikenttää esitysten aikana

1. Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta

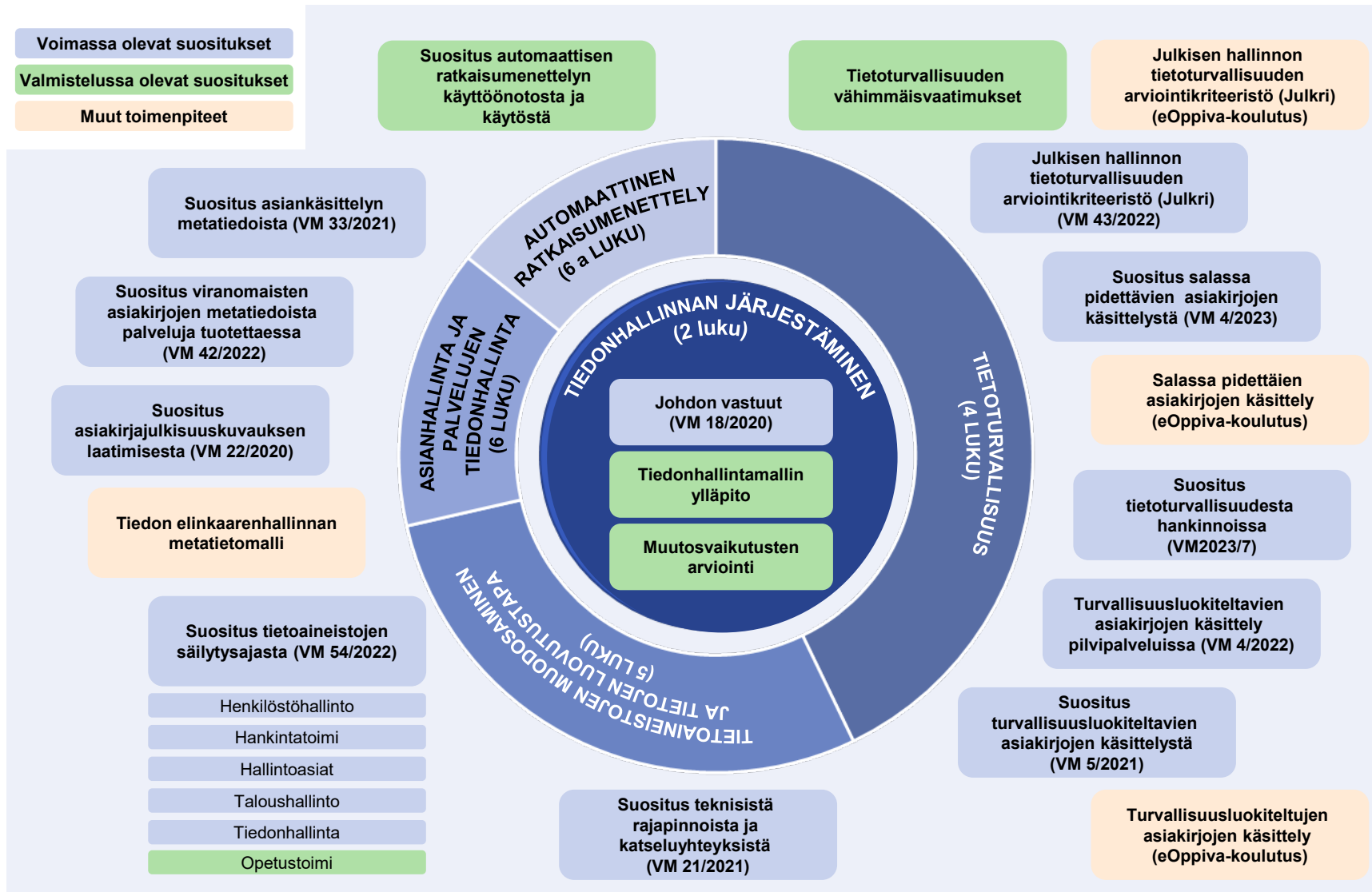
- ▶ Tiedonhallintalautakunta on monialaiseen asiantuntijayhteistyöhön perustuva erillinen viranomainen, joka toimii valtiovarainministeriön yhteydessä
  - Tiedon elinkaaren eri osa-alueet asettavat tiedonhallinnalle erilaisia vaatimuksia, jonka vuoksi perusteltua, että niiden ohjausta ja kehittämistä toteutetaan toimielimeksi organisoidussa viranomaisessa (HE 284/2018 vp)
- ▶ Lautakunnan tehtävät (tiedonhallintalaki 10 §):
  - 1) Arvioida tiedonhallintalain säännösten toteuttamista ja noudattamista
  - 2) Edistää tiedonhallintalaissa säädettyjen tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelytapojen ja tämän lain vaatimusten toteuttamista
- ▶ Toiminta perustuu tiedonhallintalautakunnan vuosittain hyväksymään arviointi- ja toimintasuunnitelmaan
- ▶ Vuoden 2024 toimintasuunnitelman valmistelu käynnistynyt

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta

- ▶ Tiedonhallintalautakunta asetetaan 4 vuodeksi (nykyisen lautakunnan toimikausi 31.1.2024 saakka)
  - Uuden lautakunnan nimeäminen valmistelussa (mukaan myös hyvinvointialueiden asiantuntemusta)
- ▶ [Lautakunnan kokoonpanossa](#) huomioidaan se, että lautakunta koostuu kattavasti tiedonhallintalain sääntelyalan asiantuntemuksesta
  - tietoturvallisuus
  - tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuus
  - tilastointi
  - tietoaineistojen tiedonhallinta
- ▶ Tiedonhallintalautakunnan asioiden valmistelusta vastaa sihteeristö (valtiovarainministeriön tehtävään määräämä)
- ▶ Asiantuntijapalveluja lautakunnalle tuottaa Digi- ja väestötietovirasto
- ▶ Suosituksia valmistellaan julkisen hallinnon asiantuntijoiden muodostamissa jaostoissa

2. Tiedonhallintalautakunnan syksyn valmistelu

Tiedonhallintalautakunnan suositukset 2023

Suosituksset:

<https://vm.fi/tiedonhallintalautakunta>

Uusia suosituksia

- Salassa pidettävien asiakirjojen käsittely
- Tietoturvallisuus hankinnoissa
- Tietoturvallisuuden vähimmäisvaatimukset
- Asiankäsittelyn metatiedot
- Tietoaineistojen säilytysajat
- Automaattinen ratkaisumenettely
- Tiedonhallintamalli
- Muutosvaikutusten arviointi

Vuoden 2023 toteutumatta jääneet suositukset (käynnistäminen 2024 arvioidaan erikseen): Häiriötilanteista tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin, Tietojen laatukriteerit ja mittarit, Asiakirjojen sähköiseen muotoon muuttaminen, Suositus tietoaineistojen ja niiden kuvailutietojen koneluettava muodosta

Tiedonhallintalautakunnan uudet suositukset 2023

1. Suositus salassa pidettävien asiakirjojen käsittelystä	<ul style="list-style-type: none"> Suosituksia salassa pidettävien asiakirjojen (tietojen) käsittelyä koskevien vaatimusten täyttämässä (lainsäädännön vaatimuksia, suosituksia sekä käytännön esimerkkejä)	VM2023:4
2. Suositus tietoturvallisuudesta hankinnoissa	<ul style="list-style-type: none"> Opastaa viranomaisia ja erityisesti hankintayksiköitä tietojärjestelmien ja soveltuvin osin muiden palveluiden hankintoihin liittyvien tietoturvallisuusvaatimusten määrittelyssä sekä niiden täyttymisen varmistamisessa.	VM2023:57
3. Suositus tietoturvallisuuden vähimmäisvaatimuksista	<ul style="list-style-type: none"> Opasta tiedonhallintalaissa säädettyjen tietoturvallisuuden vähimmäisvaatimusten täyttämässä Suositus korvaa suosituskokoelmat tiettyjen tietoturvaluussäännösten soveltamisesta (versiot VM 2021:65, VM 2020:61 ja VM 2020:21).	Käsittely 12.12.2023
4. Suositus asiankäsittelyn metatiedoista	<ul style="list-style-type: none"> Konkretisoi pakollisten metatietojen rekisteröintitapaa ja sisältöä käyttösuositusten ja esimerkkien avulla Lisätty 1.5.2023 voimaantulleet muutokset tiedonhallintalain 26 §:ään Suositus korvaa valtiovarainministeriön julkaisun 2021:33.	VM2023:76
5. Suositus tietoaineistojen säilytysajasta ja toimenpiteistä säilytysajan päätyttyä	<ul style="list-style-type: none"> Konkretisoi tiedonhallintalain 21 §:ssä kuvattua säilytystarpeen määrittämistä niille tietoaineistoille ja asiakirjoille, joiden säilytysajasta ei ole säädetty laissa. Täydennetty suosituksen sisältöä sekä liitteitä 1 ja 2 (henkilöstöhallinto ja hankintatoimi) Lisätty uudet liitteet 3–5 (taloushallinto, hallintoasiat ja tiedonhallinta)	VM2023:77
6. Suositus automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotosta ja käytöstä	<ul style="list-style-type: none"> Suosituksessa esitettäviä käytäntöjä ja apuvälineitä tiedonhallintalain 6 a luvun soveltamisessa	Käsittely 23.11.2023
7. ja 8. Suositukset tiedonhallintamallin ylläpidosta ja muutosvaikutusten arvioinnista	<ul style="list-style-type: none"> Päivitetyt versiot suosituksista Tiedonhallintamallin ylläpito: mallin käyttötarkoitus, toimintaympäristön kuvaaminen ja mallin ylläpito Muutosvaikutusten arviointi: arvioitava muutos, arvioitavat vaatimukset, arvioinnin toteutus, liittymät viranomaisen muuhun toimintaan	Käsittely 12.12.2023

Loppuvuoden tilaisuudet

- ▶ **Perjantai 17.11.2023 klo 9.00-11.00** Säilytysaikasuositusten soveltaminen – webinaari
- ▶ **Torstai 14.12.2023 klo 13.00-15.00** Suositus automaattisesta ratkaisumenettelystä - valmiin suosituksen esittely

<https://vm.fi/tiedonhallintalautakunnan-ajankohtaista-ja-tapahtumat>

Syksyllä jo toteutuneet tilaisuudet

- [Metatietomallin katselmointi](#) 17.10.2023
- [Suositus tietoturvallisuudesta hankinnoissa](#) 9.10.2023
- [Metatietomallin katselmointi](#) 4.10.2023
- [Asiankäsittelyn metatiedot](#) - Mikä muuttui päivitetystä suosituksesta? 26.9.2023
- [Suositusvalmistelu automaattisesta ratkaisumenettelystä](#) 19.9.2023

3. Tiedonhallintalautakunnan arvioinnit 2023

Vuoden 2023 arvioinnit

1. Tiedonhallintamallin ylläpito tiedonhallintayksiköissä	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonhallintalain 5 §:n 1 ja 2 momenteissa säädettyt velvollisuudet • Valtion, hyvinvointialueiden ja kuntasektorin tiedonhallintayksiköt • Tiedonhallintamallin ylläpito ja sisältö	Valmis
2. Muutosvaikutusten arvioinnin toteuttaminen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentissa säädettyt velvollisuudet • Hyvinvointialueet, HUS-yhtymä ja Helsingin kaupunki • Muutosvaikutusten arviointi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien siirtyessä arviointikohteena olevien viranomaisten järjestämisvastuulle	Valmis
3. Asiakirjajulkisuuskuvausten ylläpito hyvinvointialueilla	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonhallintalain 28 §:ssä säädettyt velvollisuudet • Hyvinvointialueet, HUS-yhtymä ja Helsingin kaupunki • Asiakirjajulkisuuskuvausten ylläpidon arviointi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien osalta	Valmis
4. Tietoaineistojen hallinta palveluja tuottaessa valtion virastoissa	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonhallintalain 27 §:ssä säädettyt velvollisuudet • Arviointiin valitut valtion virastot, joille on laissa säädetty velvollisuus ylläpitää muun kuin asiankäsittelyn yhteydessä muodostuvia tietoaineistoja tai tehtävä tuottaa tietoaineistoja	Valmis

Tiedonhallintalautakunnan vuoden 2023 arviointisuunnitelmasta poistettiin 24.8.2023 tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttamista koskevien vaatimusten arviointi

1. Tiedonhallintamallin ylläpito tiedonhallintayksiköissä

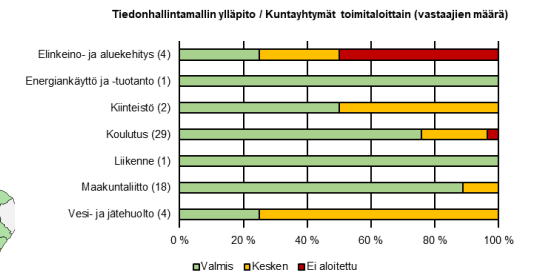
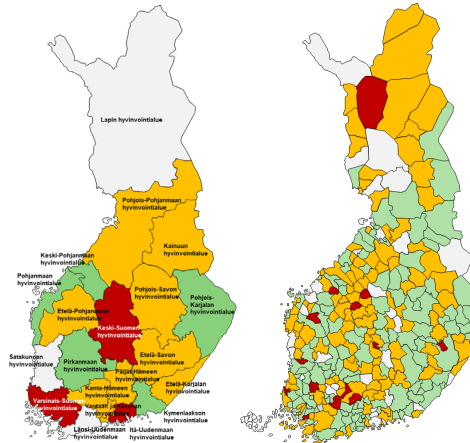
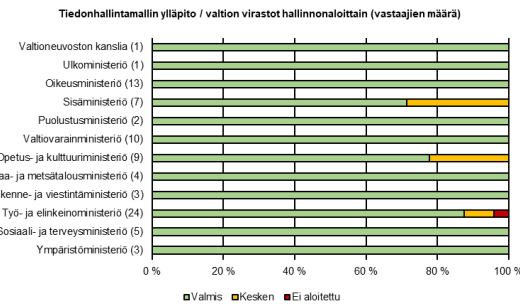
Tiedonhallintamallien ylläpito / valtio, hyvinvointialueet ja kunnat Helmi-maaliskuu 2023

Arvioinnin toteutus

- Selvityspyyntö lähetettiin 530 tiedonhallintayksikölle, joista 420 tiedonhallintayksikköä vastasi selvityspyyntöön
- Arvio toteutettiin 7.2. – 21.3.2023

Keskeiset johtopäätökset

- Suurin osa tiedonhallintayksiköistä on laatinut tiedonhallintamallin
- Velvollisuuden toteutusaikataulussa puutteista (olisi tullut toteuttaa 1.1.2021 mennessä)
- Suurimmat puutteet: tietoturvaluustoimenpiteiden ja tietoaineistojen arkistoon siirtämisen, arkistointitavan ja tuhoamisen tiedot

Sektorikohtaiset havainnot.

- Valtionhallinto:** tiedonhallintamalli on laadittu lähes kaikissa tiedonhallintalautakunnan selvityspyyntöön vastanneissa valtion virastoissa
- Hyvinvointialueet:** 5 laatinut tiedonhallintamallin, 9 laadinta vielä kesken ja 3 ei ollut vielä laadintaa aloittanut
- Kunnat:** 120 laatinut tiedonhallintamallin, 126 laadinta vielä kesken ja 14 ei vielä ollut laadintaa aloittanut
- Kuntayhtymät:** 43 laatinut tiedonhallintamallin, 13 laadinta vielä kesken ja 3 ei vielä ollut laadintaa aloittanut

2. Muutosvaikutusten arvioinnin toteuttaminen hyvinvointialueilla

Arvioinnin toteutus:

- Selvityspyyntö lähetettiin 21 hyvinvointialueelle, HUS-yhtymälle ja Helsingin kaupungille
- Arviointi toteutettiin 7.2.-31.3.2023

Keskeiset havainnot

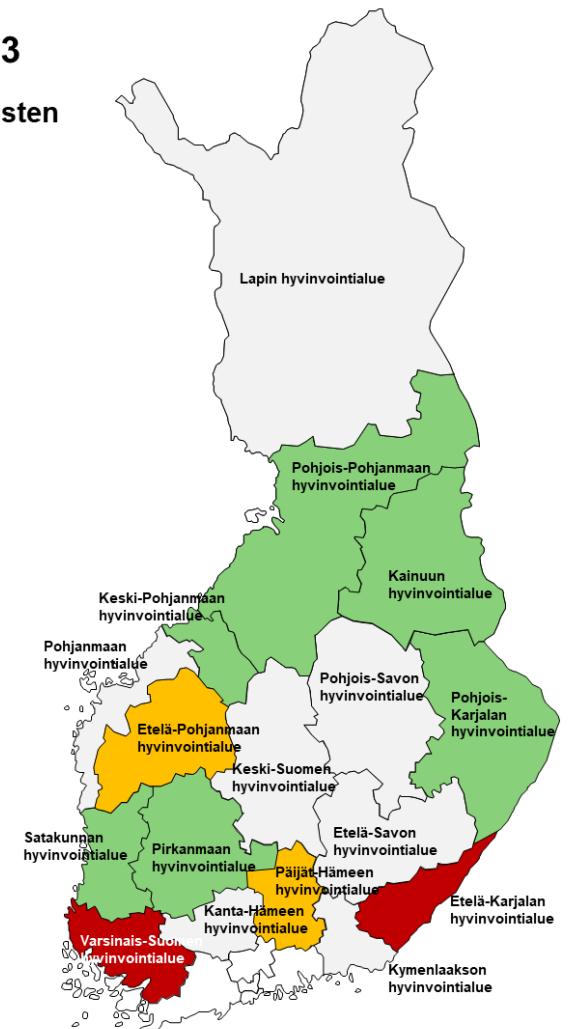
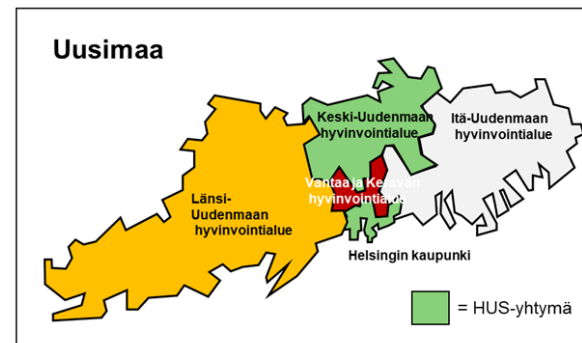
- 10 hyvinvointialuetta, HUS-yhtymä ja Helsingin kaupunki ilmoittivat toteuttaneensa muutosvaikutusten arvioinnin
- 3 hyvinvointialuetta ilmoitti, ettei muutosvaikutusten arviointia ole tehty
- Tiedonhallintalautakunnan selvityspyyntöön jätti vastaamatta 8 hyvinvointialuetta
- Eniten puutteita tietoaineistojen muodostamista ja tietojen luovutustapaa (5 luku) sekä asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan (6 luku) vaatimusten vaikutusten arvioinnissa

Tiedonhallintalautakunnan arviointi 2023

Tiedonhallintalain 5.3 §:n mukaisen muutosvaikutusten arvioinnin toteuttaminen hyvinvointialueilla, HUS-yhtymässä ja Helsingin kaupungissa

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien siirtyminen hyvinvointialueille 1.1.2023

- = Muutosvaikutusten arviointi toteutettu
- = Ei voida arvioida vastauksen perusteella
- = Muutosvaikutusten arviointi ei ole toteutettu
- = Ei vastausta selvityspyyntöön

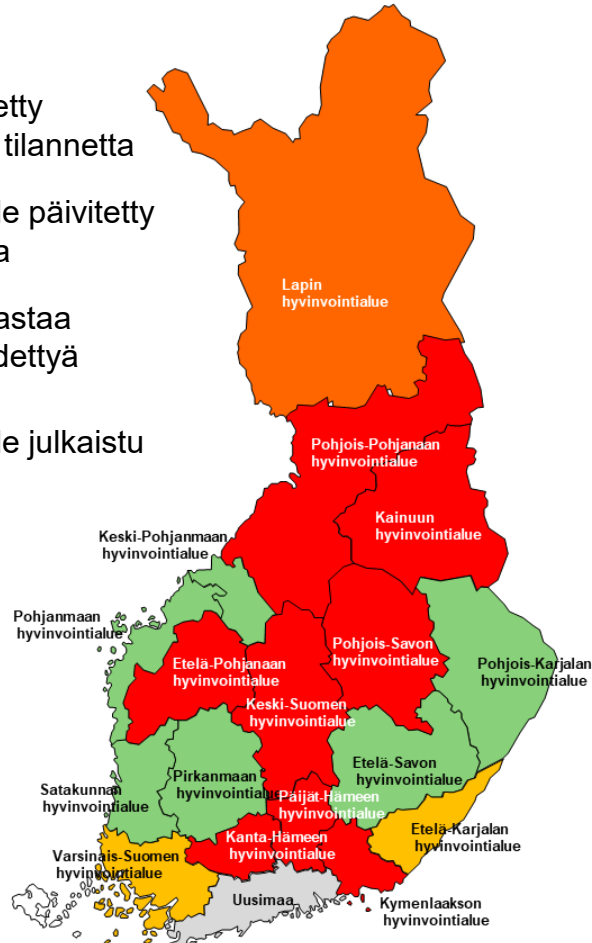
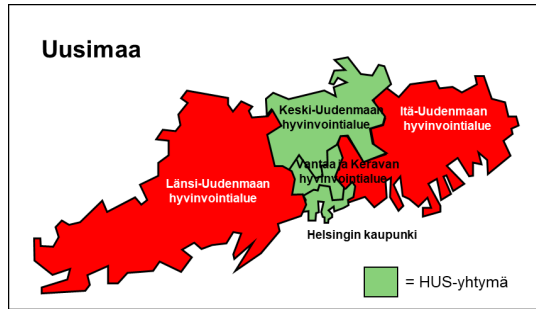

3. Asiakirjajulkisuuskuvausten ylläpito hyvinvointialueilla

Asiakirjajulkisuuskuvausten ylläpito / Hyvinvointialueet, HUS-yhtymä ja Helsingin kaupunki

Tammikuu 2023

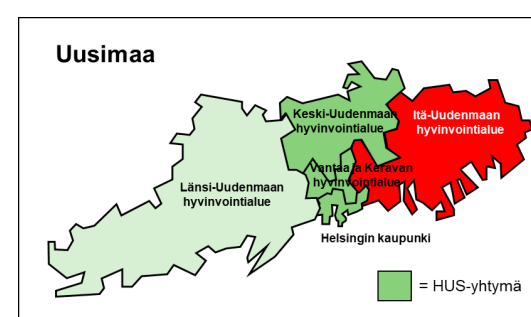
- Asiakirjajulkisuuskuvaukset päivitetty vastaamaan 1.1.2023 jälkeistä tilannetta
- Asiakirjajulkisuuskuvauksia ei ole päivitetty vastaamaan 1.1.2023 tilannetta
- Asiakirjajulkisuuskuvauksia ei vastaa tiedonhallintalain 28 §:ssä säädettyä
- Asiakirjajulkisuuskuvauksia ei ole julkaistu

Asiakirjajulkisuuskuvausten ylläpito / Hyvinvointialueet, HUS-yhtymä ja Helsingin kaupunki

Elokuu 2023

- Asiakirjajulkisuuskuvaukset päivitetty vastaamaan 1.1.2023 jälkeistä tilannetta
- Asiakirjajulkisuuskuvauksen päivityksestä puuttuvat pelastustoimea koskevat tiedot
- Asiakirjajulkisuuskuvauksia ei ole päivitetty vastaamaan 1.1.2023 tilannetta
- Asiakirjajulkisuuskuvauksia ei ole julkaistu

4. Tietoaineistojen hallinta palveluja tuotettaessa valtion virastoissa

- ▶ Selvityspyynnössä pyydettiin esittämään:
  - millä yksilöintitunnuksella tai tunnuksilla tietoaineistosta muodostettavat asiakirjat ovat haettavissa ja
  - miten mainitusta tietoaineistosta muodostettavat asiakirjat rekisteröidään, että niiden muodostuminen voidaan jälkikäteen todentaa

Virasto	Arvioinnin kohteena olleet tietoaineistot	Asiakirjojen yksilöinti yksilöintitunnuksella	Tietoaineistoista muodostuvien asiakirjojen rekisteröinti
Opetushallitus	Varhaiskasvatuslain (540/2018) 69 §:ssä tarkoitetut tietoaineistot	Toteutuu	Toteutuu
Oikeusrekisterikeskus	Oikeushallinnon valtakunnallisista tietovarannoista annetun lain (955/2020) 8 §:ssä tarkoitetut tietoaineistot	Toteutuu	Toteutuu
Ruokavirasto	Ruokahallinnon tietovarannoista annetun lain (560/2021) 1 §:ssä tarkoitetut tietoaineistot	Toteutuu	Ei todennettavissa
Terveystieteiden tutkimuskeskus	Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 30 §:ssä tarkoitetut tietoaineistot	Toteutuu	Toteutuu
Valtiokonttori	Valtiokonttorista annetun lain (305/1991) 2 §:ssä tarkoitetut tietoaineistot	Toteutuu	Toteutuu
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain (179/2019) 1 §:ssä tarkoitetut tietoaineistot	Toteutuu	Toteutuu

Ohjaustoimenpiteet vuoden 2023 arvioinneista

1. Tiedonhallintamallin ylläpito tiedonhallintayksiköissä	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjauskirjeet laissa säädettyjen vaatimusten toteuttamisen huomioimisesta • Tiedonhallintamallin ylläpitoa koskevan suosituksen kehittäminen	Tiedonhallintayksiköt <ul style="list-style-type: none"> • Keskenäiset • Ei aloitetut • Vastaamatta jättäneet
2. Muutosvaikutusten arvioinnin toteuttaminen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointisuositusten kehittäminen • Erillisen tilaisuuden järjestämisen muutosvaikutusten arvioinnin hyvistä käytännöistä	Kaikki tiedonhallintayksiköt
3. Asiakirjajulkisuuskvausten ylläpito hyvinvointialueilla	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjauskirjeet laissa säädettyjen vaatimusten toteuttamisen huomioimisesta • Seuranta-arviointi 2024	4 hyvinvointialuetta
4. Tietoaineistojen hallinta palveluja tuottaessa valtion virastoissa	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelujen tiedonhallintaa koskevien suositusten parantaminen	Kaikki tiedonhallintayksiköt

- Arviointien yhteydessä pyydettiin vastaajia antamaan myös palautetta lautakunnan suositusten ja muiden toimenpiteiden kehittämiseksi
- Tiedonhallintalain toimivuuden arvioimiseksi

4. Suositukset tiedonhallintamallin ylläpidosta ja muutosvaikutusten arvioinnista

Lähtökohdat suositusten valmistelulle

- ▶ Tiedonhallintalain 5.1 §:ssä säädetään tiedonhallintayksiköiden velvollisuudesta ylläpitää toimintaympäristönsä määrittävää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia
- ▶ Tiedonhallintalain 5.3 §:n mukaan suunniteltaessa tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa tiedonhallintayksikössä on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset
- ▶ Aikaisemmat suositukset on laadittu vuonna 2020 tiedonhallintalain tultua voimaan (tuolloin ei ollut juurikaan käytännön esimerkkejä toteutuksista)
- ▶ Tiedonhallintalautakunta on toteuttanut vuosina 2021, 2022 ja 2023 arviointeja, miten tiedonhallintayksikö ovat laatineet ja ylläpitäneet tiedonhallintamallejaan sekä toteuttaneet uudistusten tiedonhallinnan muutosvaikutuksia
- ▶ Arviointien yhteydessä saatu palaute aikaisempien suositusten toimivuudesta ja hyödyistä:

Tiedonhallintamalli:

- Käytäntöjen ja hyötyjen esittäminen
- Ohjeita tiedonhallintamallin ylläpitämiseksi (on tullut laatia jo 1.1.2021 mennessä)
- Viranomaisen erityispiirteiden huomioiminen
- Ohjeita ja esimerkkejä toimintaympäristön kuvaamiseksi mallissa
- Liitetaulukon edelleen kehittäminen

Muutosvaikutusten arviointi:

- Käytäntöjen ja hyötyjen esittäminen
- Ohjeita vaikutusten arviointiin (ei vain muutoksen esittämiseen)
- Ohjeita, miten vaikutuksia arvioidaan suhteessa tiedonhallintalain 5.3 §:ssä säädettyihin vaatimuksiin
- Ohjeita arvioinnin liittämiseksi osaksi viranomaisen muita vastaavia arviointivelvollisuuksia

Suositus tiedonhallintamallin ylläpidosta

Suositus tiedonhallintamallin ylläpidosta / sisältöluonnos

1. Johdanto (suosituksen tarkoitus ja kohde)

2. Tiedonhallintamallin käyttötarkoitus ja hyödyt

- Tiedonhallintalaissa säädetty
- Apuväline johdolle, rekisterinpitäjälle, palvelujen kehittäjälle, sisäiselle valvonnalle

3. Tiedonhallinnan toimintaympäristö

- Yhteisten tietovarantojen hyödyntäminen
- EU-sääntely
- Valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien erityispiirteet

4. Tiedonhallintamallin sisältö

- Tehtävät, palvelut, toimintaprosessit, tietovarannot, tietojärjestelmät, arkistointi/tuhoaminen ja tietoturvallisuustoimenpiteet
- Yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmäpalvelujen kuvaaminen
- Muiden tuottamien palvelujen kuvaaminen
- Tietojen saanti muilta / tietojen luovuttaminen muille

5. Tiedonhallintamallin ylläpitomenettelyt

- Esimerkkejä ja käytäntöjä viranomaisten toteutuksista
- Ylläpito osana viranomaisen muuta toimintaan (mm. arkkitehtuurityö)

6. Tiedonhallintamalli ja muutosvaikutusten arviointi

7. Tiedonhallintamalli ja asiakirjajulkisuuskuvaus

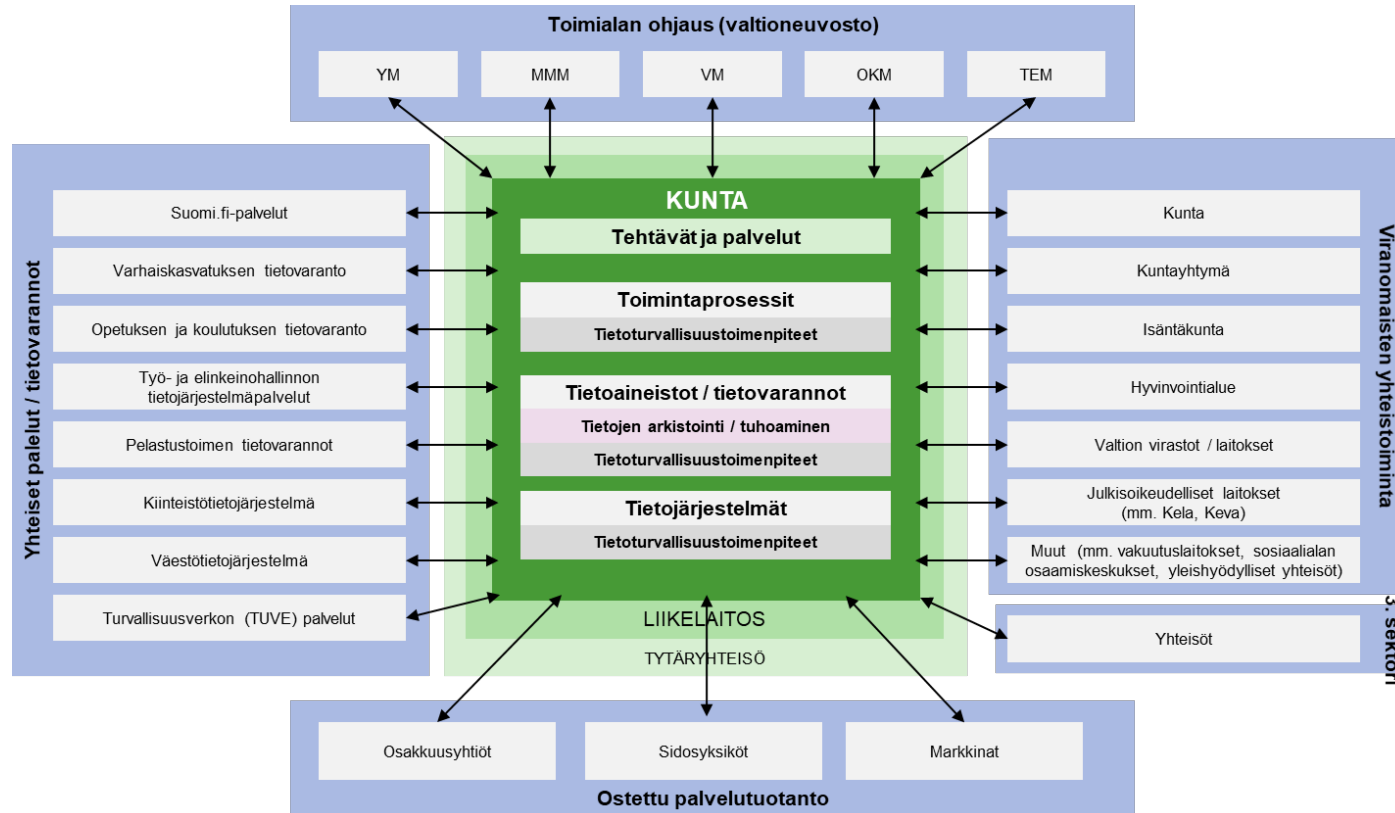
- ▶ Suosituksen laadinnan tavoitteena täydentää ja paikata niitä asioita, joissa selvästi haasteita (osa kehittämistarpeista ja –ehdotuksista jää tehtäväksi seuraavien versioiden yhteydessä)

- ▶ **Keskeinen uusi sisältö:**

- Tiedonhallintamallin hyödyt
- Toimintaympäristön kuvaaminen
- Sisällön kuvaaminen: tietoturvallisuustoimenpiteet ja yhteisten tietovarantojen ja palvelujen kuvaaminen
- Ylläpitomenettelyt

Toimintaympäristön määrittäminen ja kuvaaminen tiedonhallintamallissa

Esimerkki kunnan tiedonhallinnan toimintaympäristöstä

- ▶ Suosituksessa esitetään elementit, joita toimintaympäristöstä tulisi tiedonhallintamalliin sisällyttää (vieressä esimerkki kunnasta; vastaavat valtion virastosta ja hyvinvointialueesta)

- Omalla vastuulla oleva tiedonhallinta
- Olennaiset liittymät muihin

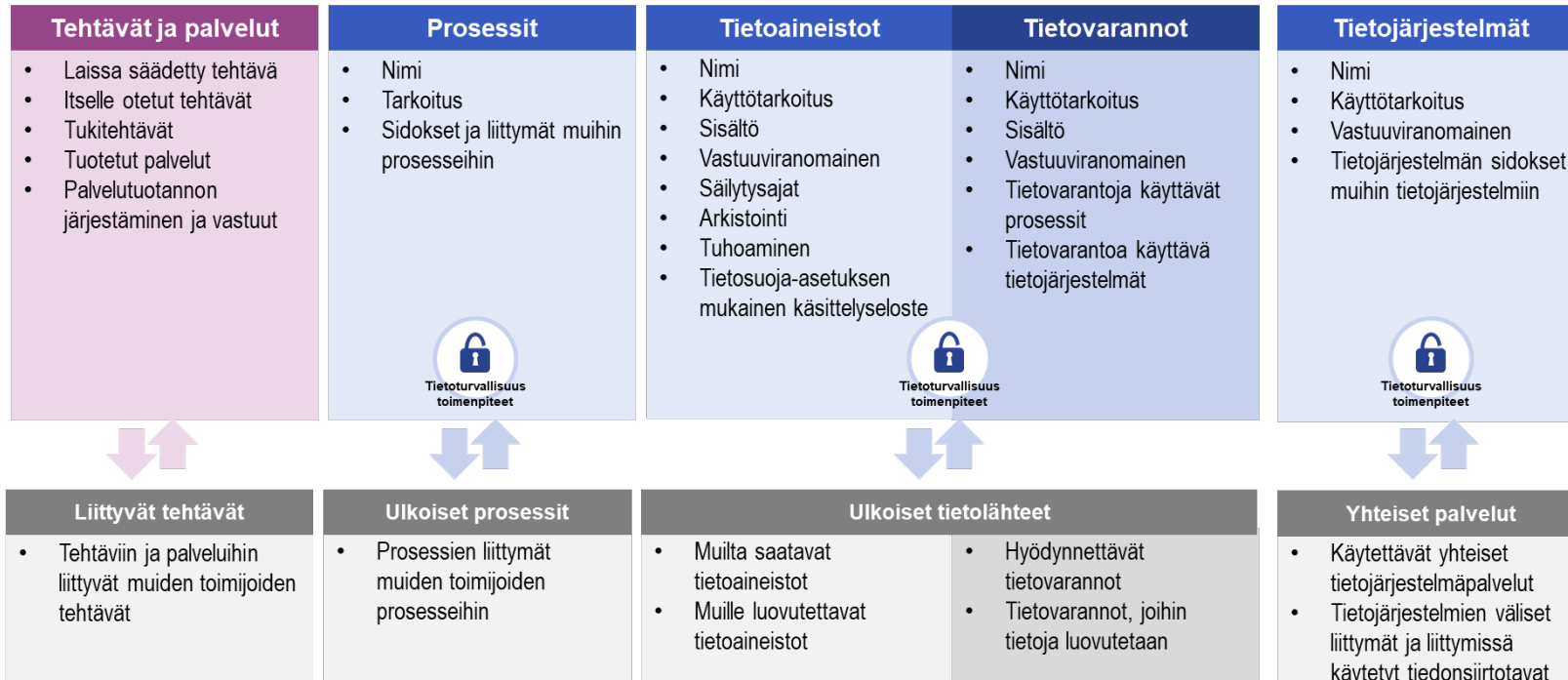
▶ Sektorikohtaisia erityispiirteitä

- Valtionhallinto: yhteiset palvelut
- Hyvinvointialueet ja kunnat: tiedonhallinnan vastuut tehtävien eri järjestämistavoilla (tiedonhallinnasta vastaava tiedonhallintayksikkö = tehtävän tiedonhallinnan kuvaaminen tiedonhallintamallissa)

Tiedonhallintamallin sisältö

TIEDONHALLINTAMALLI

- ▶ Sisällön kuvausohjeissa painopisteenä tunnistetut puutteet: tietoturvallisuustoimenpiteet ja liittymät muihin (prosessit, tietovarannot, tietojärjestelmät)

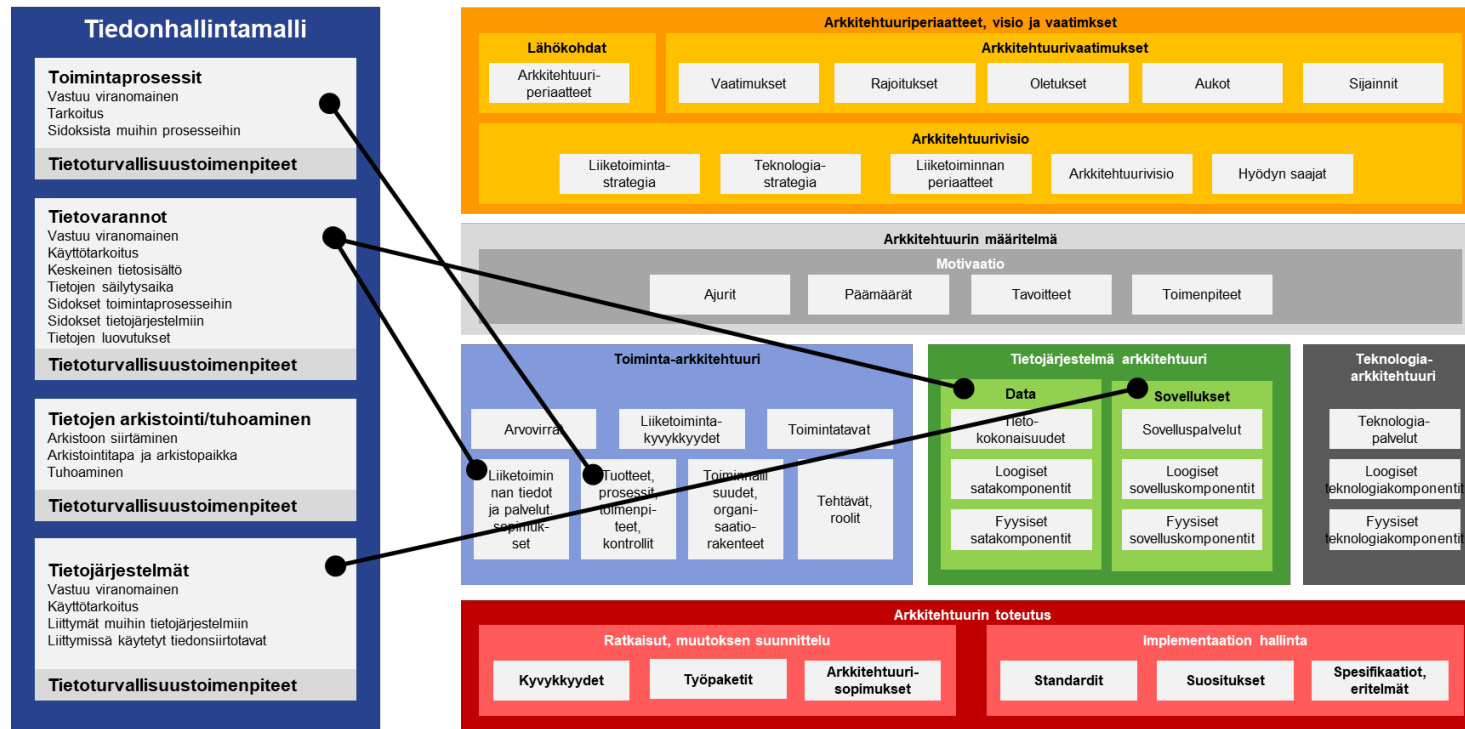
- ▶ Jäsennys tiedonhallintamallin sisällöstä
  - Laissa säädetty vähimmäissisältö
  - Hyviä käytäntöjä, mitä muuta kannattaa malliin sisällyttää tai linkittää
- ▶ Tiedonhallintamallin hyöty muodostuu, kun sen sisältö on riittävän kattava

Tiedonhallintamallin ylläpitomenettely

- ▶ Suosituksia ja hyviä käytäntöjä ylläpitomenetelmistä:
  - Ylläpito muutosvaikutusten arvioinnin ja muutoksen toteutuksen jälkeen
  - Tietty määritelty ja sovittu aikataulu-/vuosisykli
  - Tiedonhallintayksikön toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset
    - Lainsäädäntömuutokset
    - Muutokset tiedonhallintayksikön prosesseihin liittyvissä muissa viranomaisissa / toimijoissa
    - Muutokset tiedonhallintayksikön hyödyntämissä ulkoisissa tietovarannoissa
  - Tiedonhallintamalli viranomaisen asiakirjana
  - Ylläpitovastuut

Tiedonhallintamalli ja kokonaisarkkitehtuuri

- ▶ Edelleen useita tiedusteluja kokonaisarkkitehtuurityön ja tiedonhallintamallin liittymistä
- ▶ Viranomaisen voi ja saa käyttää toimintansa kehittämiseen ja hallintaan tarkoituksenmukaista menetelmää (ei tarvitse erikseen säätää menetelmän käytöstä)
- ▶ Tiedonhallintamalli on ylläpidettävät kuvaus, jota voi ylläpitää kokonaisarkkitehtuurimenetelmin

- ▶ Suosituksessa tiedonhallintamalli linkitetään Open Groupin Togafiin perustuva arkkitehtuurin viitekehukseen, joka sisältää vastaavuuden arkkitehtuurin metamallista (Architecture metamodel)

Suositus muutosvaikutusten arvioinnista

Suositus muutosvaikutusten arvioinnista / sisältöluonnos

1. Johdanto (suosituksen tarkoitus ja kohde)

2. Suunnitellun muutoksen arviointi

- Tiedonhallintalaissa säädetty
- Muutoksen olennaisuuden arviointi
- Arvioinnin hyödyt ja arviointi osana muita arviointivelvoitteita

3. Muutosvaikutustenarviointi

- Arvioitavat vaatimukset ja arvioinnin toteuttaminen
  - Vastuut
  - Tietoturvallisuus
  - Tietoaineistojen muodostuminen ja luovutustapa
  - Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta
  - Asiakirjojen julkisuus, salassapito ja suojaaminen sekä tiedonsaantioikeudet
  - Tietovarantojen hyödyntäminen ja yhteentoimivuus

4. Arvioinnin tulokset ja jatkotoimenpiteet

- Arvioinnista syntyvät tuotokset
- Suunnitellun muutoksen toteutus ja tiedonhallintamallin ylläpito

5. Arviointi osana tiedonhallintayksikön muita prosesseja

- Kehittämisen ohjaus ja hallinta (hankehallinta)
- Arkkitehtuurien kehittäminen

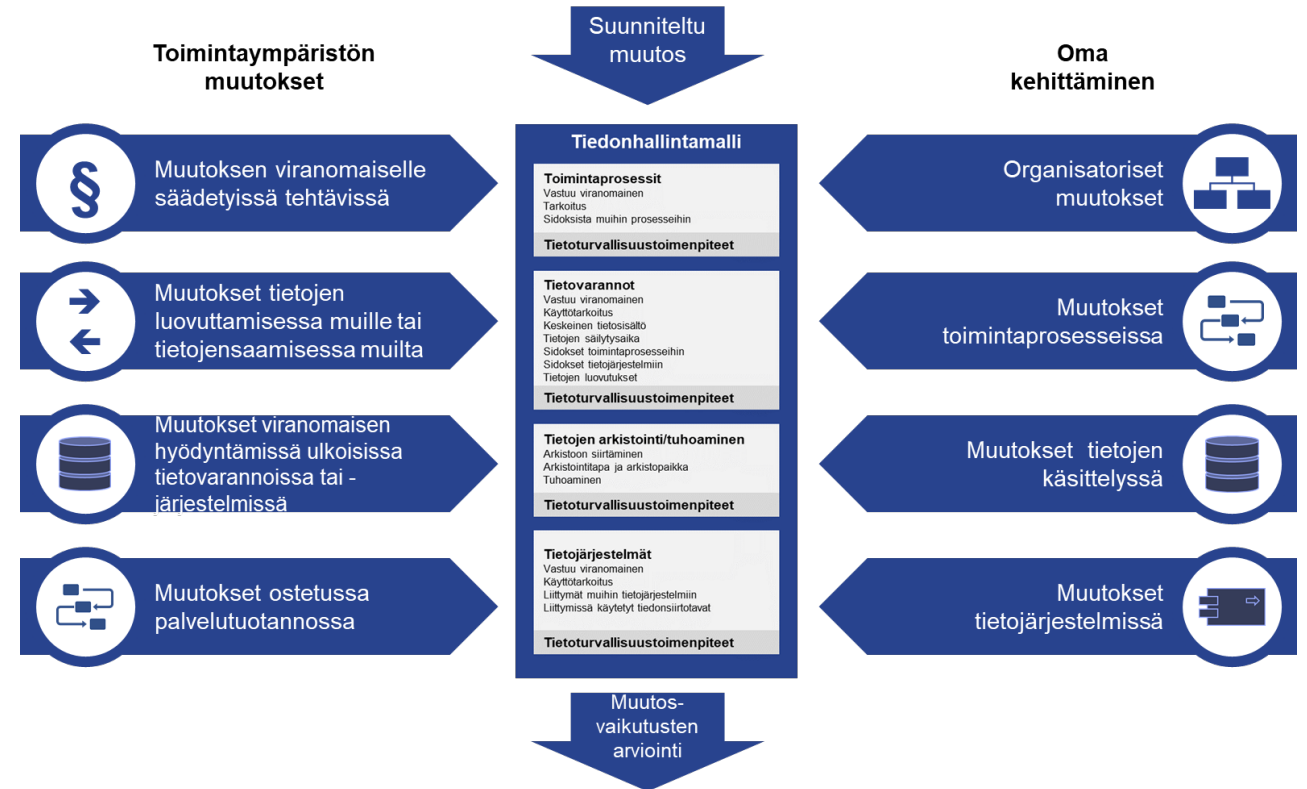
6. Arviointi valtion virastoissa ja laitoksissa

- Säännösten valmistelun yhteydessä toteutettava arviointi (8.1 §)
- Virastojen ja laitosten lausuntopyyntövelvollisuus (9 §)

- ▶ Suosituksen laadinnan tavoitteena täydentää ja paikata niitä asioita, joissa selvästi haasteita (osa kehittämistarpeista ja – ehdotuksista jää tehtäväksi seuraavien versioiden yhteydessä)
- ▶ Keskeinen uusi sisältö:
  - Suunnitellun uudistuksen arviointi
  - Vaikutusten arvioinnin toteuttaminen
  - Arviointi osana viranomaisen muita prosesseja
  - Säännösten valmistelun yhteydessä tehtävä vaikutusten arviointi

Tiedonhallintamalliin kohdistuvat olennaiset muutokset

- ▶ Uudistuksen olennaisuuden arviointi jää tiedonhallintayksikön harkintaan
- ▶ Suosituksessa pyritään esittämään käytäntöjen kautta, millaisilla muutoksilla voisi olla olennaisia vaikutuksia tiedonhallintamalliin
- ▶ Esimerkkejä, miten eri viranomaiset ovat muodostaneet kriteerejä muutoksille, joiden osalta muutosvaikutukset arvioidaan

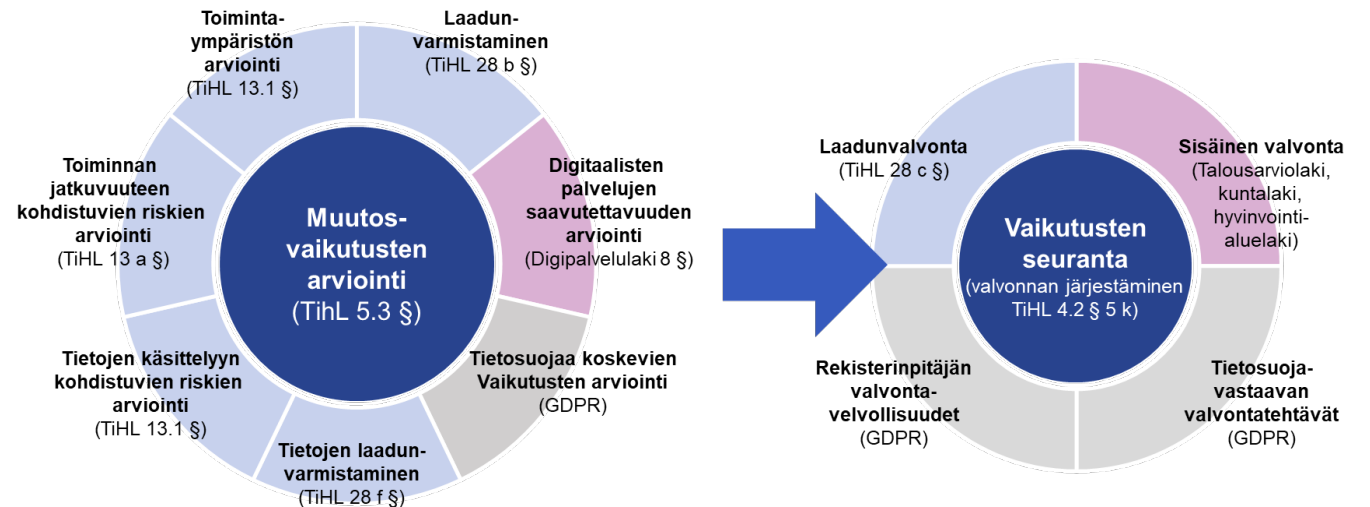
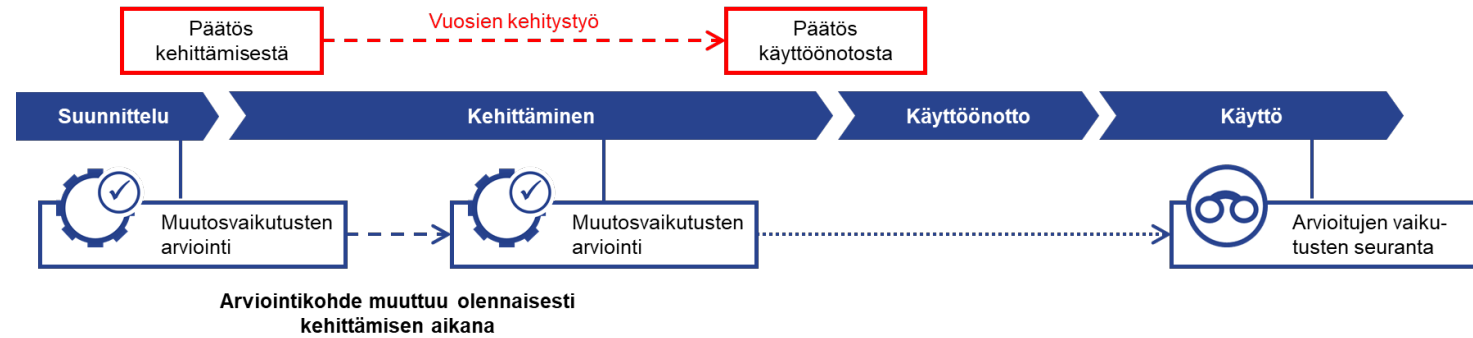

Muutosvaikutusten arviointi voi tulla ajankohtaiseksi:

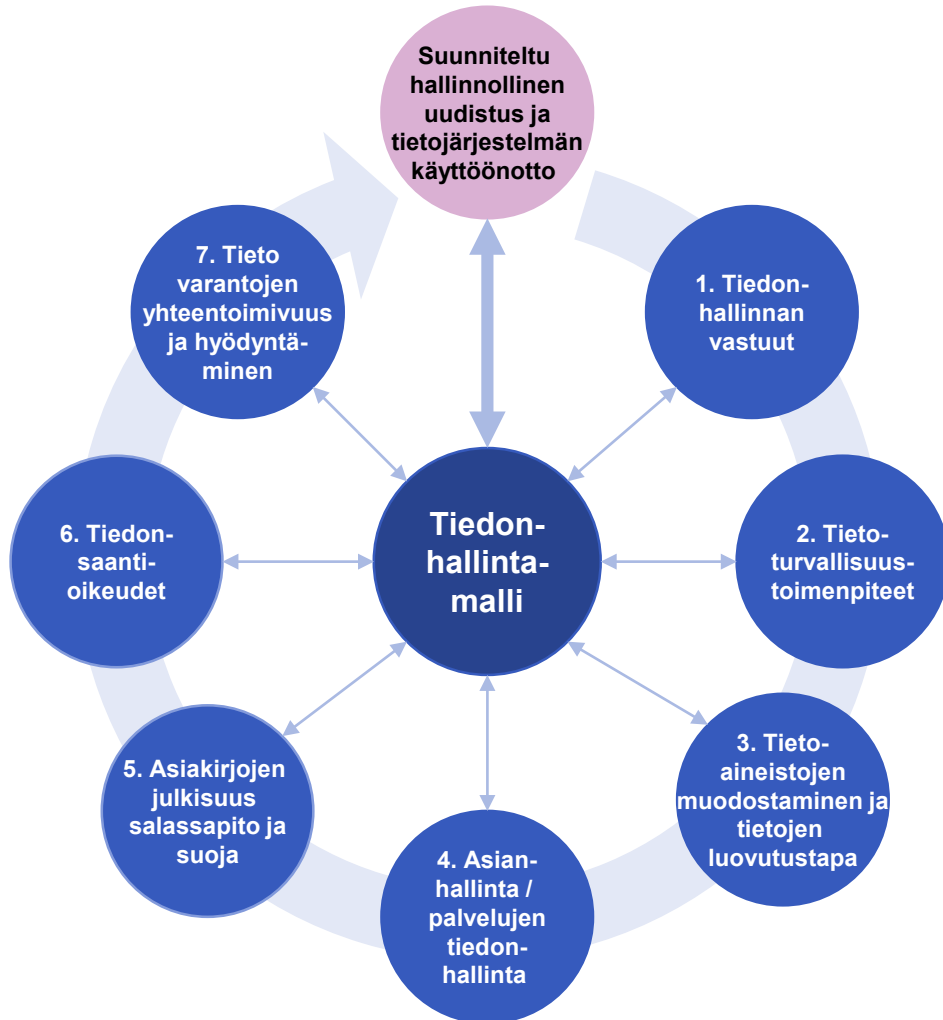
- ▶ Tiedonhallintayksikön oman kehittämisen yhteydessä
- ▶ Toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten johdosta

Hyödyt ja liittymät muihin arviointivelvollisuuksiin

- ▶ Muutosvaikutusten arviointi kehittämisen ohjauksen ja hallinnan osana
  - Arvioinnin toteuttaminen kehityskohteen olennaisesti muuttuessa (uudelleen arviointi)
- ▶ Pyritään tuomaan esiin myös muut viranomaista koskevat arviointivelvoitteet ja riskienhallintavelvoitteet, joilla on liittymä muutosvaikutusten arviointiin
- ▶ Myös muutosvaikutusten arvioinnin toteuttamisen hyödyt mm. tiedonhallinnan vaatimusten toteuttamisen valvontaan

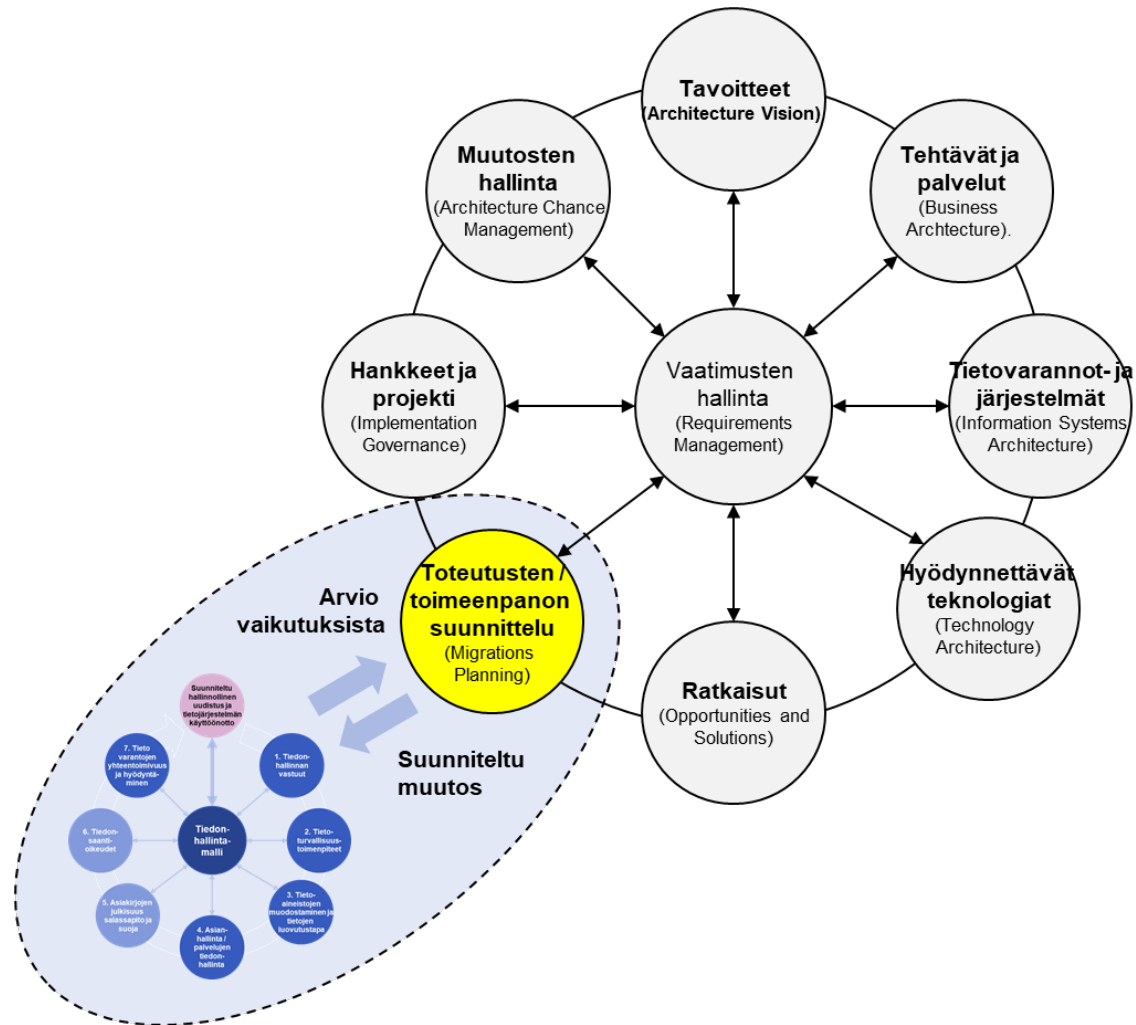

Muutosvaikutusten arvioinnin toteuttaminen

- ▶ Muutoksen arviointi suhteessa:
  - tiedonhallinnan vastuisiin
  - tiedonhallintalain 4 luvussa säädettyihin tietoturvallisuusvaatimuksiin ja –toimenpiteisiin
  - tiedonhallintalain 5 luvussa säädettyihin tietoaineistojen muodostamista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin
  - tiedonhallintalain 6 luvussa säädettyihin asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksiin
  - muualla laissa säädettyihin asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, suojaan
  - muualla laissa säädettyihin tiedonsaantioikeuksiin
  - Tiedonhallintayksikön on tiedonhallinnan muutosten arvioinnissaan otettava huomioon tietovarantojen yhteentoimivuus sekä niiden hyödynnettävyys tietoaineistoja muodostettaessa ja käytettäessä
- ▶ Esitetään, mitä arvioitavat vaatimukset ovat ja miten niiden vaikutuksia voidaan arvioida
- ▶ Myös esimerkkejä tilanteista, joissa mainittujen vaatimusten arviointi on relevanttia

Muutosvaikutusten arviointi ja kokonaisarkkitehtuuri

- ▶ Mikäli tiedonhallintayksikössä on käytössä Togafiin tai vastaavaan perustuva arkkitehtuurin/arkkitehtuurien kehittämismalli (ADM)
- ▶ Muutosvaikutusten arviointi osana toteutuksen/toimeenpanon suunnitteluvaihetta
- ▶ Hyöty molempiin suuntiin:
  - Tiedonhallintayksikkö on suunnitellut muutoskohteen kokonaisarkkitehtuurimenetelmän mukaisesti → tarvittava tieto olemassa muutosvaikutusten arviointia varten
  - Tiedonhallintayksikkö arvioi muutosvaikutukset osana kokonaisarkkitehtuurin kehittämistä → varmistaa arkkitehtuurin vaatimustenmukaisuuden tiedonhallintaa koskevan sääntelyn ja vaatimusten osalta

Suosituksen jatkovalmistelu

Tiedonhallintamalli ja muutosvaikutusten arviontisuositusten jatkovalmistelu

Marras							
vko	Ma	ti	ke	to	pe	la	su
44	30	31	1	2	3	4	5
45	6	7	8	9	10	11	12
46	13	14	15	16	17	18	19
47	20	21	22	23	24	25	26
48	27	28	29	30	1	2	3
50	4	5	6	7	8	9	10

Joulu							
vko	Ma	ti	ke	to	pe	la	su
35	27	28	29	30	1	2	3
36	4	5	6	7	8	9	10
37	11	12	13	14	15	16	17
38	18	19	20	21	22	23	24
39	25	26	27	28	29	30	31
40	1	2	3	4	5	6	7

- ▶ Suositusluonnosten valmistelu kommentointikierrosta varten
- ▶ Kommentointikierron 15. – 28.11.2023 (lausuntopalvelu.fi + tieto kommentointimahdollisuudesta tiedonhallintalautakunnan jakelulistalla)
- ▶ Saatujen palautteiden purkaminen ja tarvittavien muutosten toteuttaminen suosituksiin
- ▶ Suositusten käsittely tiedonhallintalautakunnan kokouksessa 12.12.2023
- ▶ Suositusten julkaisu mahdollisimman pian (suomi ja ruotsi)

5. Palaute ja päätössanat

Tiedonhallintalautakunnan voi kysyä apua

- ▶ Tiedonhallintalautakunta auttaa **tiedonhallintalain** menettelyissä olevissa tulkinnallisissa ongelmissa
- ▶ Kysymykset osoitteeseen: tiedonhallintalautakunta@gov.fi
- ▶ Lautakunta ylläpitää verkkosivuillaan myös yleisistä kysymyksistä kysymys-vastaus –osiota (UKK)
  - <https://vm.fi/kysymyksia-ja-vastauksia-tiedonhallintalaista>

Tiedonhallintalautakunta
Informationshanteringsnämnden

Kiitos

tommi.oikarinen@gov.fi

tiedonhallintalautakunta@gov.fi

<https://vm.fi/tiedonhallintalautakunta>